

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-10-28

Vår referens

Agnes Löfgren

Utredningssekreterare

agnes.lofgren@malmo.se

Granskning - Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

ASN-2024-2039

Sammanfattning

Under vintern 2023/2024 genomförde Malmö stadsrevision en granskning av arbetsmarknads- och socialnämndens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ska i ett uppföljande yttrande fokusera på två av revisionens rekommendationer som avser kartläggning och analys respektive uppföljning och utvärdering gällande hedersrelaterat våld och förtryck.

Nämnden välkomnande revisionens granskning, vilken har varit ett viktigt underlag och bidragit till nämndens fortsatta utvecklingsarbete.

I ärendet lyfts bland annat förvaltningens kartläggning av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck som pågår under 2025, halvtidsuppföljningen av planen *Fri från våld – en gemensam angelägenhet 2022–2026* och införandet av orsakskoder i verksamhetssystemet (däribland hedersrelaterat våld och förtryck) för varför insatser beviljas.

Förvaltningen planerar för att de nya orsakskoderna ska införas i början av 2026.

I ärendet beskrivs också nämndens granskning *Upptäckt av hedersproblematik* och arbetet med följsamhet till nämndens kärnprocesser, som bland annat beskriver hur enskilda ärende handläggs och följs upp, inom ramen för internkontrollplan 2025.

Nämnden föreslås godkänna yttrandet och skicka det till stadsrevisionen.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet och skickar det till stadsrevisionen.

Beslutsunderlag

- Missiv - Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck SR-2023-81
- Bilaga - Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck - fördjupad granskning, SR-2023-81
- G-Tjänsteskrivelse - uppföljande yttrande - granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck - ASN 251120
- Förslag till yttrande - granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden beredning 2025-10-29

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-11-20

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-11-06

Beslutet skickas till

Malmö stadsrevision

Ärendet

Under vintern 2023/2024 genomförde Malmö stadsrevision en granskning av arbetsmarknads- och socialnämndens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Granskningen omfattade även förskolenämnden.

Granskningen syftade till att bedöma dels, om arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhet avseende arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck gällande barn var ändamålsenligt, dels om samverkan med förskolenämnden inom granskningsområdet var ändamålsenlig.

Arbetsmarknads- och socialnämnden yttrade sig senast avseende granskningen den 27 januari 2025, § 32.

I yttrandet den 27 januari beskrevs bland annat nämndens framtagna screeningshjälpmedel för att upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck, det stödmateriel som riktar sig till familjecentraler för att tidigt upptäcka och förhindra hedersutsatthet bland barn och föräldrar, samt förvaltningens temadag med fokus på bortförda barn.

I yttrandet beskrevs också utbildningsinsatser och nämndens specialiserade verksamheter med särskild kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck såsom Resursteam heder.

Även det stöd som riktar sig utanför nämnden lyftes, bland annat nämndens förebyggande material för arbetet mot hedersproblematik som riktar sig till högstadieskolor och gymnasieskolor och samverkan med förskoleförvaltningen.

Föreliggande yttrande ska fokusera på två av revisionens rekommendationer:

- Säkerställa att kartläggning och analys genomförs av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck gällande barn.
- Säkerställa att uppföljning och utvärdering genomförs av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck gällande barn inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Förvaltningens övervägande

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen välkomnade revisionens granskning, vilken har varit ett viktigt underlag och bidragit till nämndens fortsatta utvecklingsarbete.

Förvaltningens arbete mot våld i alla former är viktigt, prioriterat och utvecklas efter hand ny kunskap tillkommer.

Nämndens arbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck har beskrivits i tidigare yttranden. Föreliggande yttrande syftar inte till att ge en heltäckande bild av nämndens arbete eller återskapa i samtliga åtgärder som tidigare beskrivits för revisionen. Nämndens arbete och åtgärder som presenterats tidigare fortskrider.

Föreliggande yttrande fokuserar på rekommendationerna som avser kartläggning och analys respektive uppföljning och utvärdering.

Rekommendation: Säkerställa att kartläggning och analys genomförs av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck gällande barn

Kartläggning av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Förvaltningen genomför en sammanställning av statistik inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer där hedersrelaterat våld och förtryck ingår.

Sammanställning kommer att inbegripa både vuxna och barn.

Förvaltningen har även tidigare genomfört en årlig sammanställning av statistik inom området i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39). Enligt föreskrifterna ska socialnämnden analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen. I förvaltningens tidigare sammanställning har exempelvis antal konsultationer hos Resursteam heder och antal personer som årligen bott på Kriscentrum boende heder redovisats.

Förvaltningens kartläggning knyter an till Sveriges nationella strategi för arbetet mot mäns våld mot kvinnor som tar ett sammanhållet grepp på arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld samt prostitution och människohandel.

Förvaltningens arbete knyter också an till resultatet av *Utredning om en stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat och hedersrelaterat våld och förtryck* (SOU: 2025:28). I slutbetänkandet föreslås hedersrelaterat våld och förtryck fortsatt ingå i en sammanhållen strategi som samlar arbetet för att mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra.

I nämndens kartläggning kommer även hedersrelaterat våld och förtryck ingå. När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck kommer det att belysas inte enbart av statistik från de av nämndens verksamheter som direkt riktar sig mot hedersrelaterat våld och förtryck, såsom Resursteam heder och Kriscentrum boende heder, utan även från andra verksamheter eftersom de olika våldsformerna överlappar varandra.

Verksamheter som inkluderas i kartläggningen är Mottag våld i nära relation och heder, Centrum för brottsutsatta och medling, Barnhus Malmö, Kriscentrum Samtalsmottagningen, Resursteam heder, Kriscentrum boende heder, Lillhem (akutboende och skyddat boende för kvinnor med skadligt bruk och beroende) och Evonhuset, inkluderat regionkoordinatorerna mot människohandel med ansvar för Region Syd.

Även Kompetenscentrum mot våld i nära relationer och Resurscentrum heder Skåne är tänkta att inkluderas.

Projekt som är tänkta att inkluderas är Trygg relation – fri från våld, VINR unga, Långsiktigt stöd och stadigvarande boende samt Utväg II med fokus på digitalt stöd för personer som lever skyddat på grund av våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, med målet att stötta dem vidare mot arbete eller studier.

Kartläggningen är även tänkt att inkludera polisanmälningar med brottsrubriceringar som täcker hela området våld i nära relation. Där ingår brottsrubriceringar avseende hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetet är pågående och förvaltningen arbetar bland annat med vilken typ av statistik som ska ingå. Kartläggningen kommer att finnas med som en bilaga i årsanalysen för 2025, vilken redovisas för nämnden i början av 2026.

Förvaltningen fortsätter delta i och följa vad som är på gång nationellt inom området mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen följer exempelvis den utredning som tillsatts av Regeringen för att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i förskola, skola och fritidshem. I utredningen ingår att kartlägga och analysera förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck, tystnadskultur och upprätthållandet av hedersnormer.

Halvtiduppföljning av planen Fri från våld – en gemensam angelägenhet 2022–2026

Under våren har halvtiduppföljningen av den av kommunfullmäktige beslutade planen *Fri från våld – en gemensam angelägenhet* redovisats för arbetsmarknads- och socialnämnden (ASN-2025-2041). Förvaltningen ansvarar för att samordna arbetet med planen och att följa upp den vartannat år. Uppföljningen ska vidare till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Planen *Fri från våld* knyter an till Sveriges nationella strategi för arbetet mot mäns våld mot kvinnor som beskrivs i stycket om förvaltningens kartläggning av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.

Genom planen fick alla förvaltningar och bolag i uppdrag att ta fram egna handlingsplaner med aktiviteter avsedda att utveckla arbetet mot planens fokusområden och inriktningsmål.

Handlingsplanerna och aktiviteterna fångar inte in och beskriver allt arbete mot våld i nära relation som görs i Malmö stad utan är tänkta att handla om utveckling av det arbetet. Det löpande och redan etablerade arbetet pågår oavsett planen Fri från våld.

Uppföljningen visar att genom arbetet med planen har Malmö stad tagit ytterligare steg i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Fler förvaltningar än tidigare har nu ett aktivt arbete i frågorna.

Flera förvaltningar lyfter att planen har bidragit till att synliggöra och aktualisera de områden som planen omfattar, i den egna förvaltningen och i staden i stort.

Förvaltningen ser samtidigt att det finns behov av, och möjligheter till, utveckling. Förvaltningen ser att området hedersrelaterat våld och förtryck skulle kunna synliggöras ännu mer.

Uppföljning inom ramen för uppdraget om universellt preventionsarbete

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan januari i uppdrag att ansvara för och att samordna det universella preventionsarbetet som syftar till att stärka skyddsfaktorer, motverka riskfaktorer och att förebygga normbrytande beteende bland barn och unga i Malmö.

Arbetet med att ta fram ett ramverk och en stadsövergripande strategi pågår och sker i samverkan med bland annat flera förvaltningar i Malmö stad. Förvaltningen är positiv till att fortsätta undersöka, i samverkan med involverade aktörer, på vilket sätt hedersrelaterat våld och förtryck kan ingå i den enkät som skickas ut till barn och unga i Malmö inom ramen för arbetet.

Resursteam heder på plats hos Utredning barn och familj

Förvaltningen har startat upp ett projekt där förvaltningens verksamhet Resursteam heder finns på plats hos Utredning barn och familj en dag i veckan för att underlätta för frågor och vägledning i eventuella hedersärenden. Ökad kunskap och tillgänglighet förväntas bidra till fler konsultationer och att fler barn och unga i behov av stöd och skydd upptäcks.

Projektet påbörjades i augusti och förvaltningen kan därför ännu inte beskriva resultatet av projektet. Resursteam heder kan precis som tidigare kontaktas för stöd i ärenden oavsett när/om medarbetare är på plats hos Utredning barn och familj.

Ny socialtjänstlag och ett samlat regelverk för ett socialtjänstdataregister

En ny socialtjänstlag har trätt i kraft 1 juli 2025 vilket har haft en stor påverkan på förvaltningens arbete. Nämnden har antagit riktlinjer för insatser utan behovsprövning som fastställer vilket utbud som ska finnas. Det omfattar bland annat samtalsstöd till personer över 15 år genom Resursteam heder.

När personer kontakter förvaltningen anonymt för insatser som ges utan en individuell behovsprövning, får klienten sedan i somras frågan om personen utsätts för eller har utsatts för våld. Det görs för samtliga insatser som ges utan en individuell behovsprövning. Förvaltningen menar att det har möjliggjort för en tydligare uppföljning av förekomsten av våld kopplat till dessa insatser.

I linje med detta har Socialdepartementet i promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst* (Ds 2024:13) lämnat förslag på ett samlat regelverk för ett socialtjänstdataregister.

Promemorian föreslår en ny lag som syftar till att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst, särskilt genom att stärka den nationella statistiken inom socialtjänsten. En proposition väntas i december 2025.

Socialstyrelsens slutrapport med förslag på socialtjänstdataregistrets innehåll samt en plan för genomförande och styrning publiceras i början av 2026.

Nämndens förhoppning är att Socialstyrelsens kommande föreskrifter och allmänna råd kommer att ge ytterligare stöd i arbetet med att skapa en nationell standard för datarapportering, och på sikt en utveckling av enhetliga begrepp och en gemensam struktur för att dokumentera behov, insatser och resultat.

Rekommendation: Säkerställa att uppföljning och utvärdering genomförs av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck gällande barn inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Dokumentation i verksamhetssystemet – uppföljning på aggregerad nivå

Att på aggregerad nivå kunna följa upp resultatet av individuella insatser är viktigt och förvaltningen har välkomnat att revisionen lyfter utmaningarna med hur det går att förbättra uppföljningsarbetet. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att förbättra verktyg och rutiner för uppföljning av verksamheten.

Arbetet med att införa nya orsakskoder i verksamhetssystemet Lifecare för varför en insats beviljas pågår. I arbetet ingår att kunna välja mellan flera alternativa orsaker till att en insats beviljas däribland hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen planerar för att de nya orsakskoderna ska införas i systemet från den 1 januari 2026. Om införandet går enligt plan kommer förvaltningen därför under 2026 kunna följa exempelvis hur många insatser som beviljas barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

I arbetet har förvaltningen tagit del av insiktsarbetet från den nationella satsningen *Nationell uppföljning av socialtjänstens omställning* (NUSO) där syftet är att ta fram jämförbar statistik och kunskap mellan kommuner. Ett stort antal uppgifter om ärenden rörande barn och unga har samlats in genom enkäter för att ge nya möjligheter till jämförelser med övriga kommuner.

Utvecklingsarbetet har också knutit an till arbetet med den nya socialtjänstlagen som beskrivs tidigare i ärendet.

Utvärdering av insatser för ökad användarvänlighet och följsamhet till kärnprocesser – uppföljning i enskilda ärenden

Enligt Socialstyrelsens föreskrift ska den som bedriver socialtjänst identifiera, beskriva och fastställa de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Kärnprocesserna är ett stöd för socialtjänstens medarbetare i handläggningen av Malmöbons ärende. Kärnprocesser beskriver hur det dagliga arbetet inom socialtjänsten ska utföras. Processerna beskriver hur ärenden tas emot, handläggs, hur arbetet utformas, följs upp och vem som gör vad. Processerna tydliggör exempelvis att uppföljning sker i enskilda ärenden under tiden det finns en pågående insats.

Genom användningen av kärnprocesserna kan verksamhetens kvalitet säkerställas, liksom likabehandling och rättssäkerhet för Malmöbon.

Förvaltningens kärnprocesser har beskrivits i tidigare yttranden. Hedersrelaterad problematik är inkluderad i kärnprocessen för våld i nära relation. Förvaltningen har lyft våld i nära relation som tema i en egen kärnprocess för att särskilt uppmärksamma frågan. Syftet är att nämndens arbete ska utgå ifrån nämndens samlade kompetens inom området.

Barn- och ungdomsvård finns samlade i kärnprocess för barn- och ungdomsvård där hedersproblematik ingår.

Inom kärnprocesserna för ekonomiskt bistånd och boende framgår det hur medarbetare ska agera och vem som ska kontaktas vid oro för att någon är utsatt för våld i nära relation eller hedersförtryck.

I syfte att förbättra användarvänligheten av förvaltningens kärnprocesser för att öka följsamheten till processerna genomfördes en översyn av samtliga kärnprocesser inom ramen för internkontroll 2024 vilket har beskrivits i tidigare yttranden. Kärnprocesserna ska vara överskådliga, enkla att använda och lätta att hitta. Det ska exempelvis tydligt framgå hur ett ärende handläggs och följs upp.

Under 2025 utvärderas om insatserna för att öka användarvänligheten av kärnprocesserna har bidragit till följsamhet till processerna. Arbetet genomförs inom ramen för internkontrollplan 2025 och återrapporteras till nämnden i början av 2026.

Upptäckt av hedersproblematik

Upptäckt av hedersproblematik är en av nämndens granskningar inom ramen för internkontrollplan 2025. Nämnden granskar dels följsamheten till den förvaltningsövergripande rutinen för arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck avseende unga och vuxna *Våga fråga och agera*, dels om chefer och medarbetare upplever rutinen som tillräcklig för att upptäcka hedersproblematik i ett tidigt skede. Rutinen inkluderar barns situation vid misstanke om eller vid våldsutsatthet.

Förvaltningen har genom utskick av enkäter i nuläget 111 svar från medarbetare och 31 svar från chefer. Medarbetare och chefer från samtliga avdelningar finns representerade i svaren. Arbetet med granskningen är pågående och återrapportering till nämnden sker i början av 2026.

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås godkänna yttrandet och skicka det till stadsrevisionen.

Ansvariga

Daniel Mattsson Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef